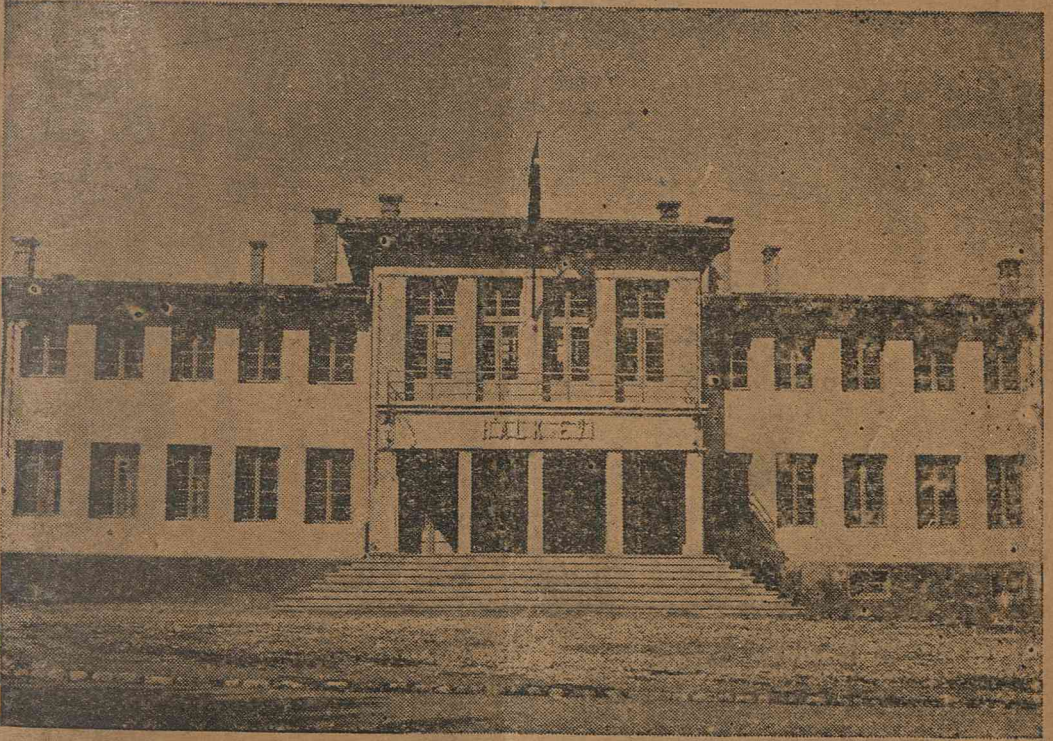

İNANÇ

DENİZLİ HALKEVİ TARAFINDAN AYDA BİR ÇIKARILIR .

Denizli Halkevi

Sayı: 37

Cilt: 4

Mart 940

CUMHURİYET MATBAASI - DENİZLİ

İÇİNDEKİLER

Halkevimizin Yıllık Resim Sergisi	(İnanc)
İnancın Kolları	(Zeki Ülkü)
Dramatik bir Eserin Kompozisyon ve Temsil Hususiyetleri	(A. Vefa Aray)
Gölüş (Şiir)	(T. Saygınışık)
Farisi Muallimi	(Ata Lûtfi Özdil)
Halkevi (Şiir)	(Naime Karamil)
Atınaca — Kartal (Hikâye)	(Rıza Polat)
Irak Menzilleri (Tefrika)	(Ata Lûtfi Özdil)
Geoffry Chaucer ve Ebedî Hayatı	(Osman Yeşilkanat)
Acıpayam H. Ş. Canbaz Yakup	(A. Rıza Özer)

İmtiyaz Sahibi :
HULUSİ ORAL

Yazı İşleri Direktörü
A. VEF A ARAY

Yazılar, Direktörlüğe gönderilmelidir.
İNANÇ'a yalnız Yıllık Abone yazılır ve Abone Parası
(120) Kuruştur.

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 4 ,

SAYI : 37

MART — 1940

HALKEVİMİZİN YILLIK RESİM SERGİSİ

Halkevimizin yıllık Resim sergisi Mart ayı içinde Halkevi salonunda parlak bir törenle açılmıştır. Törende Vali vekili Hayri Orhun, Liva Komutanı Rasim Sengir, Topçu Alay Komutanı, Mebuslarımız, Daire müdürleri, Parti ve Halkevi mensupları, ve bir çok güzide davetliler ve halk hazır bulunmuştur.

Merasime İstiklâl marşı ile başlanmış, müteakiben Halkevi reisi Esat Kaymakçı, serginin açılması ve amartörlerin yetiştirilmesi hususunda Halkevi Ar komitesini teşkil eden arkadaşların gösterdikleri gayret ve faaliyete teşekkür etmiştir.

Bundan sonra sayın Vali vekilimiz Hayri Orhun tarafından muvaffakiyetler temenni edilmiş ve Kordela kesilmiştir. Sergide yağlı boya, sulu boya, kara boya, kara kalem, çini boya, ve linol ile, Resim öğretmeni Vasık İnal, Şükrü Süer, Cevdet Oklây, Yusuf Kömürcü oğlu, Hidayet Karabulut, Kerim, Enver Bostancı, Nuri Erkson, Süleyman Tokmak tarafından yapılmış 100 den fazla tablo ve afiş, davetliler tarafından takdirle seyir ve tetkik edilmiştir.

Sergi 10 gün devam etmiştir. Sergi memlekette çok esaslı ve derin bir alâka uyandırmıştır. Sergiyi, daha ziyade genç san'at eserleri teşkil etmiş ve bilhassa bu genç san'atkârların halktan ve Halkevimizin çatısı altında açılmış ve devam etmekte olan kursta yaptıkları eserlerle meydana gelmiştir. Bu itibarla gençlerin gösterdikleri san'at kabiliyetleri takdire layık görülmüştür. Sergide Jüri hey'eti tarafından seçilen ve

(Devamı 2 sayfa)

« Buldan Halkevi köşesi »

İNANÇ'IN KOLLARI

Yazan: Zeki Ülkü

Denizlide; inkilâp ve kültür meş'aleleri yakan, Denizlinin inancını anlatan "İnanç dergisi", vilâyetimiz halkının his ve fikrini sulayan bu manevî nehir, yeni kollar alıyor:

İnanca yazı yazma işine kazalarımız halkevleri de karışıyor. Birer göl gibi, olduğu yerde dolup boşalan, çoğu; etrafındaki çorak sahayı sulayamadan kuruyan his ve fikirlerimiz, bundan sonra çağlıya çağlıya akacak. Kazamızın tabii, içtimâî, iktisadî, millî hayatını tanıtmak için açılan bu kanalda: Buldanın balı, kadife, tablo dağ ve tepeleri, engin ve zengin ufukları, dillere destan olan suları, yazın; tabii vantilâtörlerle daima serinlenen ve büsbütün lâtifleşen havası terennüm edilecek; kasabanın varlığı, hususiyeti, ihtiyaç ve arzuları bütün yurtdaşların gözleri önüne serilecektir.

Her yere sokulan küçük ve faal bir dere; münzevi büyük bir gölden fazla tanılır. Alelâde bir iki ağacıyla biraz göze çarpan bir istasyon; bütün debdebe ve ihtişamı, hayal düşmanı yirminci asır ruhlarını bile hulyalandıran güzelliği ile Buldanın Süleymaniye yaylası ve gölünden üyade dillerde dolaşır.

tamamiyle tabiattan yapılmış olan beş tablo Mayıs ayında Ankarada açılacak Halkevleri umumî sergisine iştirak ettirmek üzere Ankaraya gönderilmiştir.

Gençlerimizden önümüzdeki seneler için daha verimli ve daha ümitli neticeler beklenmektedir.

İnanç

En sıcak yaz günlerinde bile, güneşi; bir ay soğukluğu ile sadece ışık veren, rüzgârı; toz kaldırmadan sadece yeşil denizleri dalgalandıran, suları soğukluk ve güzellik musabasına çıkan, her yeri çam, her yeri manzara, bu hayal âlemini; Türkiye'nin, Afrika ortası gibi bir zaman keşfedilemeyen ve cennet gibi henüz boş duran bu yerini yine Buldan yaylasından koparak İnanç ırmağına karışan bu his sellerile tanıtılabileceğiz.

Buldanın ve yaylasının güzelliği içimi o kadar doldurmuş ki; Buldan'dan ilk defa yola çıkan bu yazıda en mutena yeri aldı. İçimden kopan bu tahassüsle, ilk defa yazmayı tasarladığım kısım geri kaldı. Sözümü onunla bitireyim bari. Çünkü, yemekte olduğu gibi yazıda da en tatlı taraf sona bırakılır.

Bu mukaddime yazı hamuruna karıştırmak istediğim ve kendimin de iyice mayalandığım his ve fikirler şunlardı:

Kazalarda açılan halkevlerinde, bu inkilâp ve kültür ocaklarında kaynayıp taşacak heyecanlara bir mecra açmayı düşünen büyüklerimizin en pratik bir çare olarak vilâyetler halkevleri dergilerinden istifadeyi düşünmeleri ve bu dergilere yazılacak yazılar etrafında her ruhu tatmin edecek geniş ufuklar açmalarıdır. Bir kitap teşkil edebilecek olan bu liste insanı bir histen birine, bir heyecandan diğerine atlatıyor. Ruhlarda taze arzu ve heyecanlar uyandırıyor. Okuyanları kandırıyor. İnsanı, bu yolda çok kudsî emeller beslendiğine inandırıyor.

İşte bu inançla biz de "İnanç",a yazılar yazacak; yaylamızdan, yaz ve kış kurumuyan bir derecik halinde akacak, İnanç'ın bir kolu ve bir kulu olacağız.

EDEBİYAT KONUŞMALARI:

DRAMATİK BİR ESERİN KOMPOZİSYON ve TEMSİL HUSUSİYETLERİ

YAZAN: A. Vefa Aray

Bu kış, birinin gelişi diğerinin gidişini takip eden bir kaç tiyatro kompanyası bizim, film den çok piyes görmemize sebep oldular. Bu kompanyoları sırasıyla yazıyorum;

A. Yahya Kaptan, Sümer, Raşit Rıza ve Sadi Tek, Ege..

Bunların içinde en iyisi üçüncüsü olmakla beraber, bazı zamanlar ondan da istediğimizi alamadık!

Sizin de bildiğiniz gibi, bunun birçok sebepleri vardır; bilhassa aşağıda söylenen şartlar bakımından... Maamafih bizde henüz inkişaf devresinde bulunan tiyatrodan bundan başka bir şey de bekliyemezdik. Sonra, buraya gelen tiyatrolar da bizde ancak üçüncü veya beşinci derecedeki tiyatrolardır.

O kompanyalara, bizi bazan eğlendirdikleri için teşekkür ve bazan da boş yere zamanımızı aldıkları için teessüf ederken, dramatik eserlerin kompozisyon ve temsil hususiyetlerini aşağıya yazmağı bir vesile bildim.

Dramatik bir eserin kompozisyon ve temsil bakımından hususiyetlerini meydana çıkarmak için aşağıdaki üç nokta üzerinde durmak lâzımdır.

I . Plân

II . İfade

III . Teknoloji

I . Dramatik bir eserin plânı:

1 — Bir çok çeşit yazıların — Tarzları ve temleri ne olursa olsun — ekseriyetle hepsinde müşterek olan;

A) Mevzuu koyuş B) Mevzuu açış C) Mevzuu bir sonuca erdiriş.. Gibi üç kısım bulunur.

Dramatik eserlere gelince, bunlarda da:

A) Serim "Teşhir,, B) Düğüm "vakanın düğümleştiriliş ve genişletiliş,, C) Akibet "sonuç,, gibi üç muayyen merhale görülür.

2 — Dramatik bir eserde "fasıl — perde,, denilen ve her biri temsilinde âzamî 45 dakika süren büyük kısımlar; bazan bunların arasında tablolar bulunur.

3 — Perdeler "takım — meclis — toplantı,, denilen bazı küçük kısımlara ayrılır. Bunlar Romanda görülmez.

4 — Romanlardaki tesadüfe mukabil bu gibi eserlerde anî değişmeler, "peripesi,, denilen heyecanlı anlar görülür.

II . Dramatik bir eserin ifadesi:

1 — Romanla dram arasında iki ayrı ifade vardır. Dram, ne zaman yazılırsa yazılsın ve hangi devre ait olursa olsun, şimdi geçiyormuş gibi seyredilir.

2 — Bir dramda kompozisyon unsurlarından muhavere hâkimdir. Ve bu muhavere de — hayatta olmuş veya olabilecek her hangi bir vakiayı olduğu gibi sahnede canlandırmak endişesi bu nevi eserlerin asası olduğundan — gramer kaidelerine pek uygunluk aranmaz.

3 — Dramatik bir eserde muharririn şahsî üslûbu sahnedeki artistin üslûbu içinde kaybolur.

4 — Böyle bir bir eserde ruh tahlilleri romanda olduğu gibi yer tutmaz.

5 — Tasvirlerle pek az rastlanır. Romanda ise tasvire ehemmiyet verilir. Dramatik bir eserde bu vazifeyi dekor yapar ve aynı zamanda şahısların vak'alar içinde gösterilmesi de ayrıca şahıs tasvirleri, portreler ve ruh tahlilleri yapmaya hacet bırakmaz.

6 — Jestler, mimikler ve işaretler.. mânâyı mümkün mer-tebe tamamladıkları için dramatik bir eserde ifade vecizdir; az sözle çok tasvir ve tahlil yapılır.

GULUŞ

Küllenmiş bir akşamdan,
Bahar olmuş bir gamdan
Dudaklardaki gülüş.

Mehtap, Yıldız, şehir, su..
Ömrün arzu olu şu
Dudaklardaki gülüş.

Güller, yeşil renk, çiçek.
Oh, o bütün bir sevmek
Dudaklardaki gülüş.

T. Saygınışık

Romandaki tasvir ve tahliller vak'ayı durdururlar; dram-
larda böyle bir duraklama seyircilerin alâkasını dağıtacağı,
ruhlarını sıkacağı için hiç doğru değildir.

III . Dramatik bir eserin teknolojisi:

1 — Edebî tanzimatın ikinci kısmında Abdülhak Hamit'in
yazdığı piyeslerin hemen hepsi okunmak içindi. Halbuki
dram, ilk sıralardaki gibi bugün de sırf oynanmak için yazılır.

2 — Dramatik bir eserin istenilen tesiri yapabilmesi için
ikinci bir san'atkâra ihtiyaç vardır.

3 — İkinci san'atkârın, yani aktör ve aktristlerin eseri
canlandırabilmeleri için açık veya kapalı bir sahne ve seyir-
cilerin oturup sahneyi görebilecekleri bir anfi,

4 — Sahnenin önünde perde, onun önünde orkestranın
bulunacağı yer, gerisinde ve iki yanlarda kulisler; suflör yeri;
ve sahne dışında makyaj odası bulunmalıdır.

5 — Piyenin dışında, rolleri artistlerden mühim olan, bir
suflöre. bir perdecie ve bir de elektrik ışıklarını idare edici
şahse ihtiyaç vardır.

Biyoğrafı:

FARİSİ MUALLİMİ

Denizli münevverlerini yetiştiren eski Hocalarımızdan Darı-
verenli İsmail efendi büyük, küçük Denizli balkının teveccü-
hünü kazanmış çok değerli hocalarımızdan biri idi. Hakkile
Alim ve Mütefennin denilmeğe seza mütevazi, Halûk, bütün
iyi huy ve Sıfatları nefsinde toplamış ünlü muhterem Öğret-
men idi. Farisi Muallimi olmak itibarile bilgisini yalnız bu
ilme, bu lisanla hasretmemiş; o zaman mekteplerimizde
okunan bütün Fenlere vukufu dolayısıyla zamanının her müşkil
için başvurulacak biricik hocası idi. Cebir, Hendese, Coğraf-
ya Müselleşat gibi o zaman en çetin sayılan ilimleri doktor
oğlunun kitaplarından bizzat kendi tetkik ve tettebbu elde etmiş
güneşten irtifa tahtasile saat bulmak usulünü öğrenenlerin
hemen hepsi bu bilgiyi Darıverenli Hocadan öğrenmişlerdir.
Son yıllarda Fransızcaya merak ederek İmlâ ve kaidelerine
vukuf peyda etmişti. Memlekette yeni yapılacak Camilerin
Kiblesini tayin hususunda en sabip selâhiyet mütehasıs ken-
disi idi. Pedâğajinin ne demek olduğu bilinmeyen bu sırada
kimsenin hatır ve hayaline gelmiyen yeni, yeni usul bulup
tatbik etmek bu hocamıza vergi idi. Talebede uyandırdığı
alâka dikkat ve heyecan sayesinde dersini en çok sevdirek
dinletir. Söylediği nükteii sözler hiç silinmiyecek kadar iz
bırakırdı. Zaman, zaman Türkçe, Arapça ilim ve eşya ders-
leri hocalığı yapan bu bilgili muallim, bir müddet müdür
vekâleti yapmıştır. Her hangi bir meselede tereddüd ve şüp-
he olduğu zaman bütün Muallimlerin ve talebenin müracat
noktası bu olurdu. Kendisi ayaklı kütüphane dönmeye cidden
lâyık olan ansiklâpedik malûmatı haiz bulunan bu muhterem
hoca mahallesinde, Çarşıda, Pazarda ziyafetlerde düğünlerde
herkesin anlıyabileceği bir lisanla yerine göre söz söylemeyi
çok iyi bilirdi. lâtife, hikaye ve atalar sözünü dinlemekten

(Devamı 10 uncu sayfada)

HALKEVİ

— Yazan : Naim Karamil —

Öz kültüre açılan bir kucaktır Halkevi,
Alevleri nur saçan bir ocaktır Halkevi.
Öyle bir kaynaktır ki, kevser gibi durudur,
Fıskıran kollarile Türklüğün onurudur.
Bir kutsal belde o, seçer yücelikleri,
Her gün üstün hızıyla koşmaktadır ileri.
Bir sağlık dolu kalptir, çarptıkça hayat damlar..
Dokuz komitesiyle her eksiği tamamlar.

- 1 — Dil, tarih, edebiyat, bir ilim kaynağıdır.
Ana dille ulusun arasında bağıdır.
Toplar muhitimizin tarihini bizlere,
Her alanda yol açar ilim için gençlere.
Başarı dileyelim saygılar suna suna,
Onun, sayın başkanı Bırhan Saraçoğluna.
- 2 — Ar şubesi san'atın anasıdır bu evde,
İncelikler yaratır ona düşen ödevde.
Müzik, resim, artistlik, heykelcilik, mimarlık,
Korur bütün bunları, gösterir büyük varlık.
Yüksek çalışmasile koşuyor hep ileri,
Tanıyalım başkanı, asıl Şükrü Süeri.
- 3 — Her fırsatta duyurur bize en güzel sesi,
Canlı çalışmasile gösterit komitesi.
Toplar temsillerile dostları bir arada,
Fikirlerle hız verir, haz verir ruhlara da,
Çok değerli başkanı Hurrem Armanla birlik.
Gösterit komitesi yaratır, büyük dirlik.
İsteyerek hepimiz ona üye olalım,
Çalışıp başaralım gururlarla dolalım.

- 4 — Çalışır güvenerek coşkunlukla her zaman,
Yapar spor şubesi bizi enerjik insan.
Yurdun her köşesini gezer, tanır, tanıtır.
Spor Halkevimizin gücüdür, canlılıktır.
Halkevinde çıkılır yüzü ak her savaştan,
İntizamla yürütür bunu da Sacit Baştan.
- 5 — Sosyal yardım şubesi şefkat çarpma yürektir,
Pak, yüce bir vicdandır, mukaddes bir dilektir.
Eğedir öksüzlere, ümiddir yoksullara
Gezer hastaneleri ve girer okullara,
Nerde hasta kimsesiz varsa onun malıdır.
Bu kutsal komiteye üye yazılmalıdır.
Bu üstün vazifeyle elbet iftihar eder,
Doktor Hamza Orhonu takdirle ansak değer.
- 6 — Halk dersaneleri ve kurslar komitesi, bir
Okuldur yurddaşlara öğretme bölgesidir.
Okumayı, yazmayı, san'at, yabancı dili,
Öğretir, giren cahil, çıkar ordan bilgili.
Bu yüksek komitesi halkevinin gözüdür,
Çalışkan Fazıl Erdem bu şubenin özüdür.
- 7 — Kitapsaray ve yayın, bir kültür ocağıdır,
Evin kitapsarayı her kesin bucağıdır.
Okumak isteyenler, ordan alır payını,
Duyurur sesimizi halkevinin yayını,
Dergiler çıkararak her yerle tanışırız,
Muammer Tanyelini istekle alkışlarız.
- 8 — Köycülük şubesinin asıl ödevleri var,
Köylüye yol gösterir, köylüyle düşer kalkar.
Köy gezileri yapar, şehirle kaynaştırır,
Diğer komitelerin yardımına araçtır.
Köylü, şehirli, olsun, burda bir her vatandaş,
Bu ödevi sevgiyle başarır Kadri Özbaş!
- 9 — Burada her komite tamamlar birbirini,
Müze ve sergilerde alır özel yerini.
Tarihî eserleri toplattırır ve korur.

Sık sık sergilerile verir yerinde gurur,
Ekonomi, artırma bu sayede yükselir.
Bu işlerin başında Hüseyin Kösoğlu gelir.
(Mutlu çalışmasile ta en başta yeri var.
Esat kaymakçımıza hepimizden saygılar ...)
Öz kültüre açılan bir kucaktır halkevi,
Alevleri nur saçan bir ocaktır halkevi.
O bizim evimizdir elbet bizimle yaşar,
Milliyete uzaktır ona uzak kalanlar.
Bu nur dolu ocağa gönüllü yazılalım.
Bu uğurlu işlerden hissemizi alalım.

Farisi Muallimi

(Baştarafı 7 sayfada)

usanmıyan dinleyiciler onun oturduğu mecliste oturmağa can atarlardı. Tevzi mükâfat günlerinde resmi bayramlarda türkçe dua tertip etmek kendisinin adedlerinden idi. Topladığı binlerce atalar sözü oğlu tarafından halk evine verilmiştir. Okuduğu yüzlerce hikâyenin fihristini kendi el yazısı ile yazılmış olarak kütüphanesinin evrakı perişanı arasında bulunmuştur. Çocuklarının yarım asır sonraki zamanına göre tahsil ve terbiyelerine ehemmiyet vermiştir. Oğlunun biri Doktor ikisi Öğretmendiler.

KISA TERCÜME HALİ 1257 de rabilueevvelde Denizli de doğmuştur. Babası Acıpayam kazasının darıveren köyünden gelmiş olduğu için soyadı darıverenlidir.

Babasının adı İsmail dedesi Ömer büyük dedesi Kasımdır. İlk tahsilini babasından skumuş 1308 de Denizli İdadisine Farsi muallimi olarak tayin edilmiş 1325 senesinde yaşının 65 olması dolayısıyla istirahatata çekilmiştir. 1334 de de vefat etmiştir. Kabri şimdiki alay bahçesi yolundaki Cami önündedir. Kabri taşındada şöyle yazılı: Bu Merhun İsmaildir. Darıverenli zade, öku bir Fatiha sende irişsin. Ruhuna müjde.

İçinde epcet hâsâiıyla yazı yazmak hususuneaki muharefetine binaen büyük mezarlıktaki kabir taşlarının çoğunda yazısına raslanır.

— Hikâye —

ATMACA - KARTAL

193... Kışıydı. Kirlenen yeryüzü kânunların beyaz örtüsü altında soğuk ve sessiz uykusuna dalmış bulunuyordu.. Saat 20 var, yoktu..

Kafam hafif dumanlı, bembeyaz kar yığıntılarına bata, çıka gene aynı yollardan, aynı eve doğru ilerliyordum.. İçimde müthiş bir kuvvet üçüncü defadır ki, beni onunla görüşmeye sevk ediyordu. Korkuyordum:

Ya kalbimden geçenleri gözlerim ona olduğu kadar; baba ve annesine de hissettirmek ihtiyatsızlığında bulunursa... Ya onlar benim, böyle sık sık gelmemden şüphelenirlerse... Daha tanışmamızın ilk aylarında; nezahetlerinden her şekilde emin bulunduğum bir aile zihninde böyle ucu zehirli ve menfi bir istifhamın çizilmesi hakkımda hiç te iyi bir not teşkil etmiyecekti...

Bütün bu düşüncelerle, çift kanatlı büyük kapı önüne gelince, göğsümde gayri tabii çarpıntılar hissettim... Çok heyecanlıydım... Neden sonra elim zile gitti. Açılan kapı, onun ince bir bel üstünde yükselen sarı saçlı güzel başını çerçeveledi..

— A.. Siz misiniz Dilcan.. Buyurun.. Ne iyi ettiniz de geldiniz.. Annemler de Binbaşı Fazıllara gece oturmasına gittilerdi.. Yalnızlıktan o kadar sıkılıyordum ki... Dedi.

— Ya.. Demek ki evde sizden başka kimseler yok..

— İhtiyar dadım var.. O da akşamdan uyur.. Bizim “ Özdemir ” onun adını bu huyundan dolayı Tavuk Dadı koymuş..

— Fakat bilmem ki benim böyle!....

— Ne demek istediğinizi anlıyorum efendim.. Bence hiç bir mahzur yok.. Buyurabilirsiniz..

— Amma...

— Bu amma da ne olur kuzum? Anlaşılan bir genç kızın, bir genç erkekle böyle gecenin ilerlemiş bir saatinde baş başa kalmasını tehlikeli buluyorsunuz?..

- Elbette...
- Şu halde kendinizden emin değilsiniz..
- Kendimden eminim bayan Belma.. Fakat muhitin dedi-koduları sizi müteessir etmez mi?
- Eğer muhitten, şu görüş zaviyeleri 20 dereceyi aşamı-yan, işleri güçleri onu bunu çekiştirmekten ibaret olan, çenesi düşük, günde kırk kapı çalmaktan geri durmıyan sokak bu-dalalarını kasedediyorsanız, bence onların hiç bir kıymeti yok-tur. Ben isteyerek yaptığım bir işten ancak vicdanıma karşı mes'ul bulunurum..

* * *

Yürüdük.. Köşede fond bir soba hafif çıtırtılarla yanyor, buğulu camlardan içeri tatlı bir kış mehtabı süzülü-yordu. Sağındaki ceviz masa üstünde açık bir kitap vardı. Sırf konuşmak ve odanın vahşi sükûnunu dağıtmak için, ki-tabı göstererek:

- Bu nedir Belma?. Dedim.
- “Jid,” in “Dünya Nimetleri,” isimli bir kitabı..
- Ben de fizik ve riyaziye nevinden bir şey zannettim di..
- Biz bayanlar, kafamızdan daha çok kalbimizle konu-şanları severiz.. Bunu bilmeniz icabederdi. Siz ki bir edipsiniz...
- İltifatınıza teşekkür ederim.. Fakat bence kalp, kuman-dasını kafadan almalıdır.
- Bu fikrinize iştirak edemiyeceğim.. Kafanın unuttuğunu kalp tekrarlar.. Bu bakımdan fikirden daha çok duyguların asaletini kabul ederim. Sorarım size, okullarda bu kadar düstur ezberlediniz, ikinci derece muadeleleri hallettiniz.. Kimya formülleri öğrendiniz.. Bugün hangi biri kaldı kafanız-da?. Buna mukabil bir de kalbinizi yoklayın.. Sevginin ilk alfabesine başladığınız günden beri hayatınıza karışanları hiç unuttunuz mu?..

— Sevmedim ki Belma...

- İnanmam..
- Sizi temin ederim..
- Ne ile?
- Ben hayatımda daima kartal kalmak istedim. O gökle-rin kuşuydu.. Yalçın kayalıklardan kalkar, gene yalçın ka-yalıklara konordu..
- Aldanıyorsunuz Dilcan!. Ben öyle kartallar tanırım ki dişi admaca pençesinde can vermişlerdir.
- Meselâ?..
- İşte Sezar.. Elli senelik bütün bir ömrün şerefli guru-runu, kimsesiz hali bir gibi daha ilk görüşte “Kleopatra,, nın ayaklarına serdi.. Hele ondan sonra gelen “Antuvan,,; daha ileri giderek tam on iki sene aynı kraliçenin dizleri dibinde bütün bir Romayı unuttu..

İşte mukaddes kitapların doğru yol göstericisi Musa “Sa-fura,, için yıllarca çobanlık yaptı.. İşte Süleyman; Seba meli-kesi «Belkis» ı gördükten sonra bir deliye döndü. Ve işte sağlığında bütün Avrupaya baş iğdiren “Napolyon,, , “Sent-helen,, in ıssız bir köşesinde ölürken doktoruna son söz olarak:

“ Kalbimi göğsümden ayır, bir kavanoz içine koy ve üstüne şu cümleyi yazarak ona yolla doktor!

Mari Luis! Bu kalp ölene kadar seni sevdi.. „

Bütün bu saydıklarım, erkek cinsinin muhtelif devirlerde yaşamış en belli başlı kartallarıydı.. Daha isterseniz bu misal zincirine aynı neviden bir çok halkalar ekleyebilirsiniz..

* * *

Doğru söylüyordu. Başımı öne iğdim. Hiç cevap vermeden ayağa kalkıp orada ı uzaklaşmak ve bir daha bu tehlikeli atmaca yuvasına uğramamak istedim. Fakat o, sarı su ner-kilerini andıran pırıltılı çocuk gözlerini gözlerime dikerek:

- Dilcan!. Dedi. “Emerson,, un meşhur sözünü hatırla:
“Beni anlıyan, benim olur...,,

— Bu söz güzel bir vecizedir Belma, dedim. Fakat bilmem ki bir kartalın dişi bir atmaya anlamasına imkân varmı?.

— Neden olmasın?. O da ötekiler gibi göklerin kuşu, aynı tabii kanunların esiri değil mi?.

— Kuşlar âleminin tabii kanunlarını, insanlar dünyasına tatbik bilmem ki ne dereceye kadar mümkündür?.

— Ben şimdiye kadar bu ciheti düşünmüş olmamakla beraber size bu hususta "Jid,"in bir sözünü hatırlatmak isterim, O: "Çiçeği vadettiği meyvası için severim.. Şehvet, yenilmesi lâzımgelen güzel bir meyvedir . „ Siz bu fikre ne buyuruyorsunuz?..

— Bence çiçekler solmadan koklanıp, meyvalar çürümeden yenmelidir.. Dedim.. Ve günahkâr kollarımı onun günahsız boynuna dolayarak bir şairin şu mısralarını terennüm ettim:

Zilleti yerde bulup, gururu gökten aldım,
Ben ki mağrur dağlardan inmiyen bir kartaldım,
Yalnız senin ufkunda bir kuş gibi alçaldım;
Yalnız senin önünde, dik başım secde kıldı..

* * *

Şimdi, dudaklarım, yüzünde nokta nokta geziniyor, onun birer damla kıvılcım olan kızıl dudaklarını arıyordu.

Ve o.. Sıra su nergislerini andıran pırıltılı çocuk gözlerini yummuş, kar kalbimin uygunsuz çarpıntılarını dinliyordu..

Zaman durmuş, bu derin sevgi sarhoşluğu içinde her şey ölmüş gibiydi..

Ve ancak, buğulu camlardan süzülen kış mehtabı karşıkı duvara, dişi bir atmaya yuvasında mağlup bir kartalın iri gölgesini resmediyordu...

RIZA POLAT

HATIRAT :

IRAK MENZİLLERİ

TEFRİKA NO. 20

Yılı 1916 Genel Savaşta

Yazan: Ata LÜTFİ ÖZDİL

Burada lokomotifin kömürü gene bitti. Trenimiz durdu. Hepimiz şaşırıp kalmıştık. Gene odun bulmak lâzım geliyordu. İstasyonun arka tarafında geziyordum. Yıkılmış bir ahır gördüm. Damında epeyce kalın mertekler vardı. Bütün askerlerimizle bu damı yıkarak mertekleri ve ağaçları çıkardık. Parçalayıp lokomotifin kömürlüğüne doldurduk. Bir erkâniharp arabası istasyonda telgrafla Adanadaki Fransız kamutanı ile konuşuyordu. (Acele işim var) diyerek lokomotifi bir kompartiyona alıp Adanaya gitmek istedi.

1200 nefer ve zabitten ibaret olan bu tiren kafilesi lokomotif gidince günlerce aç kalmaktan korkarak bu teklife razı olmadılar ve makine bütün katarile beraber götürmeğe mecbur oldu. Gene yollara düştük. Fakat bu sefer Anadolumuza giriyorduk. Arabistan hudutlarından ayrılırken geride bıraktığımız güzel memleketleri düşünerek yüreğimiz sızlıyordu bir kaç saat sonra dört yol istasyonuna varacağız. İstasyonlar arasında telgraf ve telefon hatlarından bazıları eşkiya tarafından kesilmiş olduğundan muhabere mümkün olmuyor dört yol istasyonuna geldik. İskenderunda bulunan Fransız askerlerinden bir bölük kadar buraya gönderilmiş. Bunların içinde Ermeni Milletlerinden on kadar nefer varmış Trenimiz durunca bu haydutlar küfürler savurarak vagonların önüne geldiler ve bize şöyle bağıyorlardı: Kerhaneciler sizden intikam alacağız. 200,000 Ermeninin hesabını sizden soracağız: Ben pencereden bakıyordum. Bu azgın heriflerin içerisinde birisini tanıdım. Eskiden Beyler beyi ihtiyat zabitan mektebinde benim arkadaşımı onun yanında birisini daha tanıdım. Her ikisini birden bağırdım: Minas efendi Emanak efendi.

— Devam Edecek —

GEOFFRY CHAUCER VE EDEBİ HAYATI

- İngilizceden Tercüme : -

(Chaucer asrı 1350 — 1400)

Büyük bir İngiliz muharriri olan Chaucer asrı dünyaya üç büyük yazıcı verdi. Biri, bu üçün lideri olan Geoffry Chaucer dir. İkincisi William Langland ve nihayet üçüncü ve sonuncusu büyük bir dinî ıslahatçı olan Wyliff'tir.

Wyliff incili Lâtineden İngilizceye tercüme etti. Böylece o, milletine kendi dinî kitabını kendi dili ile veren ilk adam oldu.

Langland'e gelince o, her şeyden evvel büyük bir sosyal ıslahatçı idi. Langland asrının iyilik, dürüstlük ve erkekçe faziletlerini temsil eden ulvî bir sesdi. Onun en meşhur eseri "Piers plough man,, (Asılzadelerin çiftçisi) namını taşır.

Chaucer:

O, Londrada doğdu. Babası şarap tüccarlığı ile iştigal ediyordu. Chaucer'in gençlik çağı kendisine büyük bir sempati ve itimat bahşeden sarayın salonlarında geçti.

Chaucer'i daha iyi tanıyabilmek için onun edebî hayatını üç devreye ayırmak mümkündür.

1 — İlk devresinde Fransız edebî muhiti tesiri altında kaldı. Zannedildiğine göre Chaucer bu zamanda Roman de la Rose'un mühim bir kısmını tercüme etli.

2 — Bu devreyi müteakip Chaucer İtalyaya gönderildi. İhtimal ki orada sair Petrarka ve Boccacio ile tanıştı ve Dantenin eserlerini okudu. Bu 15 sene kadar devam eden ikinci devreyede "İtalyan tesiri,, adı verildi. İkinci devrin karakteristik eserleri şunlardır: "The hause of fame,, — Şöhret evi —; "The legend of good women,, — Müşfik kadının

efsanesi —; ve bilhassa, "Troilus and Griseyde,,. Bu son eser İngiliz edebiyatında en çok sayanı dikkat bir şiiirdir.

3 — Chaucer bu üçüncü devrinde en büyük eserini vermiştir. "Canterbury tales,,. Bu kitap okunduğunda görülürki Chaucer kahraman tip ve karakteri yaratmaz, fakat öyle kadın ve erkekler intihap ederki bunlara her devirde ve her hangi bir cemiyette kolayca tesadüf edilir.

Lowell'in dediği gibi "Chaucer,,. Canterbury tales de iki şeyi kabili istimal şekle soktu: Bilhassa kısa seyahat ve bar,,. Bu zamana kadar bu iki mefhumu izah edenler lâyikeyle ona vakıf değillerdi. Ancak Chaucer buna mazhar oldu.

Chaucerin füsunu:

O, fevkalâde iyi hikâye söyleyici idi. ve insan tabiatı üzerine gayet derin bir görüşü ile mütemayizdi bundanbaşka o dikkatli bir artist ve kuvvetli bir müşahede sahibi idi. O, realiteye çok merbuttu. Meselâ "Canterbury tales,, namlı eserinde 20 den fazla karakter tipi kullandığı halde, denilebilirki bunlar arasında bir tane bile romantik kahraman mevcut değildi.

Diğer bir vasfı onun tasvir kuvvetidir: Gördüğünün sehlini alan bir dimağı, baktığı zaman gayri kabili nüfuz şeylere en kısa zamanda tesir eden bir nazarı vardı.

Fakat onun en iyi vasfı olarak mizah kabiliyeti sayılabilir.

Dördüncü bir meziyet söylemek icap ederse Chaucer geniş bir tolerans sahibidir de..

Kısaca Chaucer dünyayı zevkle tatmış ve onun sakinlerini olduğu gibi tasvir etmişti. Fakat asla muhayyilesi onların nasıl olması lâzım geldiği üzerinde asla ısrar etmemişti. Daha doğrusu o, bir realist gibi görmüş ve gördüğü gibi göstermiştir. Bu kadar çok sahiki tipler yaratan ve onları anlatan bu büyük şair Chaucer, adedi pekaz olan alemşümül şairler arasına geçmiştir.

Osman Yeşilkanat

ACIPAYAM HALK ŞAİRLERİNDEN CANBAZ YAKUP

Acipayam'ın Karaman nahiyesinden olan Canbaz Yakup, çiftlik ve sürü sahibi, zengin bir aileye mensuptur. Yakup'un kendisine "Canbaz,, lâkabını verdiren kısaca şudur:

Bir gün Acipayama bir canbaz hey'eti gelmişti. Onların o günkü numaraları Yakup'un üzerinde çok iyi bir tesir bırakmış ve bu işe heves ederek, kumpanyanın başkanına, kendisini de aralarına almalarını rica etmişti ve ricası kabul edilmişti.

Canbazlar bir müddet sonra, yanlarında Yakup ta bulunmak üzere, kasabadan ayrıldılar. Karamandaki ailesi epey zamandan beri eve uğramıyan oğullarını aramağa başladılar ve nihayet Yakup'un kendilerini terk ettiğini Acipayamdan öğrendiler! Tam yedi sene ailesi onu görememiştir. Nihayet yedi sene sonra Acipayam'a geldi; sahnesini kurdu ve hemşerilerinin karşısında numaralarına başladı.

Yakup'un geldiğini haber alarak aile efradı onu görmiye gelmişlerdi. O, tel üzerinde numaralar yaparken seyirciler arasında annesini gördü; bir müddet kalbi titriyerek durakladı ve sonra annesinin, babasının elini öpmek için oradan indi. Fakat annesini bayılmış olarak buldu: Kadıncağız, her halde oğlunu sırat köprüsünün üzerinde sanmıştı!

Yakup, soğukkanlılığını muhafaza ederek tekrar numaralarına başladı. Annesi, babası ve kardeşi ona, bu tehlikeli san'atı terk etmesi için çok yalvardılar; fakat o, onları retetti.

1938 yılında, bir tiyatro kumpanyasıyla birlikte Acipayama bir defa daha gelmişti. Şimdi İstanbul'da gündüz canbazlık yapmakta; gecede bir tiyatrodan rol alarak sahneye çıkmaktadır.

Yakup'un canbazlığı yanında bir de şairliği vardır. Ona, bu hevesi kimin ve neyin verdiğini henüz bilmiyoruz. Bu

halk şairinin ne kadar şiir yazdığını da bilmiyoruz. Yalnız Acipayam'da söylediği manileri, Eninem türküsü, "Karabaş kuzu,, adlı bir ağıdı ve bir de " Hayattaki değişiklik ,, adlı bir şiiri bilinmektedir.

Karacaoğlan'ın bir şiirine çok benzeyen sonuncu şiiri aşağıya yazıyoruz:

HAYATTAKİ TEBEDDÜLAT

Tanrı insana bir evlat verince
Bahçeye dikilmiş fidana benzer

İkisinde serhoş gibi dolaşır
Üç yaşında her nesliyle uğraşır
Dört yaşında boyu biraz uzaşır.
Beş yaşında kaşlar kemana benzer.

Altısında değiştirir dişini
Yedisinde beyan eder işini
Sekizinde cehte koyar çişini
Dokuzunda bağ ve bostana benzer

On yaşında gönca güldür açılır
Onbirinde mis gibi amber saçılır
Onikisinde boyu posu seçilir.
On üçünde gözler ceylana benzer.

On bördünde şapka geyme çağıdır.
On beşinde halka akıl dağıtır.
Onaltıda güzelliğin çağıdır.
On yedisinde gözler ceylana benzer.

On sekizinde cehtet koyar arını
On dokuzunda arar bulur yarını
Yirmisinde eve koyar gelini
Aynı bir yırtıcı arslana benzer.

Yirmi beşte bıyıkları burulur.
Otuzunda coşkunluğudurulur.
Otuz beşinde günanları sorulur.
Yolunu kaybetmiş ceylana benzer.

Kırk yaşında günahıma ağlarım.
Kırk beşinde hazan düştü bağalarım
Ellisinde evlâda bel bağlarım.
Yüce dağ başında dumana benzer.

Elli beşte ettiklerim düş olur.
Atmışında pirlik çöker kış olur.
Atmış beşte durmaz gözler yaş olur.
Yavrusunu uçurmuş doğana benzer

Yetmişinde sızı ener dizine
Yetmiş beşte kimse bakmaz yüzüne
Sekseninde duman çöker gözüne
Baykuşların salı virane benzer.

Seksen beşte beli boyu bükülür.
Gider ömrü bütün bendi sökülür.
Doksanında hep dişleri dökülür.
Yolunu bitirmiş kervana benzer.

Doksan beşinde Ezrail gelir.
Pençesini atar insan Oğluna
Yüz yaşında aynı bir
Savrulmuş harmana benzer.

Lise Orta kısmından
A. Rıza Özer

Halkevlerinde çıkan Dergiler

<u>Halkevinin adı</u>	<u>Derginin adı</u>	<u>Halkevinin adı</u>	<u>Derginin adı</u>
Adana	Görüşler	Gireson	Aksu
Afyon	Taşpınar	Isparta	Ün
Amasya	Yeşil Irmak	İzmir	Fikirler
Antalya	Türk Akdeniz	Kayseri	Erciyes
Artivin	Çoruh	Konya	Konya
Bafra	Altın Yaprak	Manisa	Gediz
Balıkesir	Kaynak	Mersin	İçel
Burdur	Burdur	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Çorum	Çorumlu	Niğde	Akpınar
Denizli	İnanç	Niksar	Ölker
Diyarbakır	Karacıdağ	Trebzon	İnan
Elazığ	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	H. B. Hb.	Sivas	4 Eylül
Erzurum	Ata yolu	Urla	Ocak
Eskişehir	Halkevi	Yozgat	Bozok
Gaziantep	Başpınar	Zonguldak	Kara Elmas

Fiatı - 10 - kuruştur.